

VON

INFO

Reactie VON en Levende Talen op het 'Rapport inzake de Basisvorming' van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid 20 mei 1987

Aan de minister van Onderwijs en Wetenschappen

Excellentie,

De sectie Nederlands van de Vereniging van Leraren in Levende Talen (VVLTL) en de Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands (VON) hebben u d.d. 24 april 1986 hun reactie op het in het Rapport inzake de Basisvorming in het onderwijs vervatte voorstel toegezonden. Tot op heden hebben wij daarop nog geen reactie ontvangen. Uw toespraak op de algemene ledenvergadering van de VVLTL d.d. 17 januari maakte ons duidelijk, dat er ook in de Ministerraad enige reserves bestaan ten aanzien van de voorstellen voor de basisvorming. Daarbij viel met name op, dat er juist ook twijfel bestaat ten aanzien van de correctheid van de urentabel voor het vak Nederlands. Uw vraag naar reacties uit het veld op dit punt willen wij graag beantwoorden.

We doen u bij deze nogmaals onze — intussen enigszins bijgestelde — reactie op het Rapport Basisvorming toekomen. Het gaat ons daarbij momenteel primair om de urentabel, hoewel die tabel uiteraard niet los gezien kan worden van de taken die de overheid middels wetgeving aan de scholen wil opleggen.

We willen uw bijzondere aandacht vragen voor de klemmende situatie waarin het vak Nederlands dreigt te geraken: niveauverhoging en leerstofuit-

breiding enerzijds, en effectieve urenvermindering anderzijds. Naar ons inzicht is een dergelijke situatie, juist ook gezien de centrale positie van het vak Nederlands, onacceptabel.

Wij hopen dat onze reactie zijn weerslag zal vinden in uw definitieve voorstellen voor (het vak Nederlands binnen) de Basisvorming.

Met de meeste hoogachting,

De voorzitter van de Sectie Nederlands van de VVLTL

De voorzitter van de Didactiekcommissie Nederlands van de VVLTL

De voorzitter van de Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands.

Reactie op het rapport van de WRR inzake de Basisvorming

De Sectie Nederlands van de Vereniging van Leraren in Levende Talen en de Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands onderschrijven de algemene doelstelling: basisvorming voor iedereen, waarbij integratie van 'hoofd, hart en hand' een substantieel doel is. De Sectie Nederlands en de VON onderschrijven tevens het belang van een verhoging van het onderwijspeil.

De Sectie Nederlands en de VON signaleren echter dat deze doelstellingen niet bereikt zullen kunnen worden met de concrete voorstellen voor het vak Nederlands, zowel door de voorgestelde inhoud als door de voorgestelde urentabel.

De doelen

De Sectie Nederlands en de VON onderschrijven de drie hoofddoelen:

- maatschappelijke voorbereiding
- het cultuurpolitieke doel
- het ontwikkelingsdoel.

Maatschappelijke voorbereiding: taalvaardigheid als kern

De Sectie Nederlands en de VON zijn verheugd over het feit dat bij de keuze voor de inhoud van de leerstof duidelijk de nadruk ligt op de taalvaardigheid. Empirisch onderzoek naar de onderwijspraktijk heeft inmiddels duidelijk gemaakt dat het onderwijs in de praktijk veel traditioneler is — bijvoorbeeld in verhouding veel aandacht voor spelling en zinsontleding, met name in het lbo en mavo — dan uit vakinhoudelijke en vakdidactische publikaties kan worden opgemaakt, zoals ook in de voorstudie 'Nederlands' (pag. 8 en verder) wordt opgemerkt.

Om taalvaardigheidstraining werkelijk de kern van het moedertaalonderwijs te laten worden, is ten aan-

zien van vakinhoud en didactiek nog veel ontwikkelingswerk nodig.

Daarnaast zullen degenen die dit type onderwijs moeten gaan verzorgen op deze en andere terreinen her- en bijgeschoold moeten worden.

De Sectie Nederlands en de VON willen er verder op wijzen dat het onderdeel mondelinge taalvaardigheid, mede gezien de internationale situatie, zowel vakinhoudelijk als in vakdidactisch opzicht volstrekt onderontwikkeld is. Om te voorkomen dat deze onderontwikkeling in de nieuwe basisvorming alleen maar bestendig zal worden, dient ook op dit terrein ontwikkelingswerk gestimuleerd en gefinancierd te worden.

Tot de maatschappelijke voorbereiding behoort ook de voorbereiding op de steeds ingewikkelder informatie-samenleving. Daarom dienen ook het selectief leren omgaan met informatie en het deelnemen aan overlegsituaties ten gevolge van technologische ontwikkelingen in organisaties deel uit te maken van de maatschappelijke voorbereiding.

Hoewel wij de keuze voor het centraal stellen van taalvaardigheid in algemene zin onderschrijven, hebben de in het WRR-rapport gekozen subvaardigheden (pag. 117-118) een uiterst wankel basis. Een enquête bij oud-leerlingen van mavo en lbo is wel een erg beperkte manier om tot een formulering van maatschappelijke behoeften te komen. Nader onderzoek is ook hier gewenst.

Het cultuurpolitieke doel

Hoewel er op pagina 79 van het WRR-rapport wel een samenhang gegeven wordt tussen het cultuurpolitieke doel en kennis van de Nederlandse taal, naast kennis van de Nederlandse literatuur, is hiervan bij het voorstel voor het onderdeel Nederlands niets terug te vinden. Daar wordt alleen het onderdeel literatuur genoemd, terwijl ook diverse vormen van taalbeschouwing, aandacht voor taalgeschiedenis, dialecten, informatica e.d. hier op hun plaats zijn.

Het ontwikkelingsdoel

De genoemde sectie en de VON hebben met instemming kennis genomen van de aandacht die de WRR schenkt aan het cognitieve doel van het moedertaalonderwijs, bijvoorbeeld bij het schrijven van teksten. Van de doelstelling 'hoofd, hart en hand' is echter het hart, bijvoorbeeld door aandacht voor creatieve taalvaardigheid, verwaarloosd. Dit punt van kritiek sluit aan bij de kritiek die ook in algemene zin ten aanzien van het vakkenpakket door diverse instanties naar voren is gebracht.

Voor een nadere uitwerking van het onderwijspakket

Nederlands verwijzen wij naar het op advies van de minister door de Stichting Leerplanontwikkeling uitgebrachte 'Inhoudselementontwerp' en onze activiteiten in de adviescommissie Nederlands, de VALO-M.

Vakkenintegratie

Los van de vraag of het gehele onderwijs in vakken of leergebieden zou moeten worden opgedeeld, achten wij de argumentatie van de WRR op dit punt voor het vak Nederlands niet overtuigend. Niet alleen op grond van het principiële argument dat daardoor de leerstof voor de leerling geacademiiseerd wordt, maar ook op grond van het economische argument dat integratie — bijvoorbeeld ten aanzien van grammatica-onderwijs ten behoeve van vreemde talen — zo niet onmogelijk gemaakt, dan toch ernstig bemoeilijkt wordt. Tevens wordt met de keuze van de WRR geen recht gedaan aan de aantoonbare mogelijkheden om met het vak Nederlands vakoverstijgend te werken.

Differentiatie

Wij achten de argumentatie van de WRR tegen differentiatie in een heterogene groep niet overtuigend. Er zijn wel degelijk docenten die hiermee ervaring opgedaan hebben, terwijl hier juist bovendien een taak ligt voor de lerarenopleiding, mede in verband met nascholing.

De oplossing voor differentiatieproblematiek zoeken in externe niveau-differentiatie (namelijk de eindtermen op twee niveaus) is strijdig met de belangrijkste uitgangspunten van basisvorming (APVO-I, 27-10-'86, pag. 7).

Eindtermen

De Sectie Nederlands en de VON constateren dat er voor het schoolvak Nederlands geen consensus bestaat ten aanzien van doelen, inhouden en toetsen; en daarmee evenmin ten aanzien van vast te stellen eindtermen. Naar aanbeveling van het rapport gebeurt de ontwikkeling van eindtermen los van discussie over en los van onderzoek naar die doelen en inhouden. Daarmee komen deze eindtermen ook los te staan van de huidige onderwijspraktijk en van de processen die het onderwijs doormaakt, bijvoorbeeld invoeringsproblematiek rondom basisvorming (sic) en vermaatschappelijking (WRR, pag. 108).

De ongewenste situatie ontstaat dat de eindtermen slechts functioneren als extern drukmiddel tot invoering van basisvorming. Een onderwijsinnovatie met een slaagkans moet op andere wijze tot stand komen; onderwijsinhouden en eindtermen worden omschreven en vastgesteld in de eindfase van een on-

derzoek dat met het oog op de basisvorming naar het vak Nederlands wordt verricht. Veldraadpleging, vakinhoudelijke en vakdidactische ontwikkelingen en nascholingsstrategieën komen daarbij in onderlinge samenhang aan de orde. Dit onderzoek zal een bredere en diepere fundering voor de veranderingen in het schoolvak Nederlands moeten opleveren, dan de pijler waarop het Rapport in zijn Werkdocument Nederlands steunt.

Urentabel

Op diverse plaatsen in het WRR-rapport wordt het belang van het vak Nederlands benadrukt. Wij hebben daar uiteraard met instemming kennis van genomen. Dit belang moet echter niet alleen uitgedrukt worden in de voorgestelde onderwijsinhoud, maar ook in de urentabel.

De voorgestelde urentabel komt overeen met de huidige minimumtabel voor lbo en mavo. Het huidige urenaantal zit echter in de praktijk meestal boven de minimumtabel, zodat het voorstel van de WRR praktisch neerkomt op urenvermindering. Dit blijkt ook uit het overzicht van Dronkers in *Intermediair* van 21 februari 1986, en wel met een vermindering van 0,6 uur per week ten opzichte van de huidige mavo-praktijk. Uit een overzicht van Leune, gepresenteerd op het WRR-congres op 17 april in Leusden blijkt dat het gaat om een vermindering van maar liefst 133 klokuren in drie jaar.

Het moet duidelijk zijn dat een dergelijke vermindering van de uren-aantallen slechts kan leiden tot niveauverlaging. Wanneer de regering het voorstel van de WRR ten aanzien van de urentabel zou overnemen, is de nadruk die gelegd wordt op de beheersing van en vorming via het Nederlands niets anders dan lippendienst.

Door de voorgestelde inhoudsverandering, de nadruk op taalvaardigheidstraining waarvan in de voorstudie is aangegeven hoe arbeidsintensief dat is, zal het niveau nog verder dalen. Uitbreiding van de leerstof, bijvoorbeeld met literatuuronderwijs voor lbo-leerlingen, zal in combinatie met die veranderde inhoud en de voorgestelde urentabel zelfs leiden tot een *dubbele niveauverlaging*.

Bovendien is de nieuwe leerstof binnen deze smalle margestreep eveneens in een onmogelijke startpositie gemanoeuvreed.

Wij willen hierover geen enkel misverstand laten bestaan. Niveauverhoging op basis van de voorgestelde vakinhoud en uitbreiding van leerstof is binnen de voorgestelde urentabel ten enenmale onmogelijk, hoezeer ook gewenst.

Internationaal is 25% aandacht van het onderwijs voor het onderwijs in de moedertaal gebruikelijk.

Het voorstel van de WRR komt neer op 10%. In dit verband wijzen wij ook op de uitspraken van prof. Leune in *de Volkskrant* van 27 maart 1986, die 15% een aanvaardbaar compromis noemt.

Concluderend wijzen wij op de noodzaak voor een correcte voorbereiding en invoering van de basisvorming en spreken wij onze waardering en instemming uit ten aanzien van de door de WRR gestelde doelen. Realisering van die doelen zal echter pas mogelijk zijn aan de hand van uit die doelen afgeleide vakinhouden en binnen een daarmee consistente urentabel.

Verslag van de VON-ledenvergadering op 23 mei 1987

1 Om 10.30 uur opent vice-voorzitter Gerrit Reitsma de vergadering met de verheugde constatering dat er vergeleken met de afgelopen ledenvergaderingen flink wat mensen zijn, ongeveer 15. Van vier personen is een afzegging ontvangen. De opkomst biedt weer een wat gunstiger toekomstperspectief wat betreft bestuurs- en verenigingsproblematiek.

2 Het verslag van de ledenvergadering op 11 oktober 1986 wordt goedgekeurd.

3 Mededelingen

- Wim Verhoeven, de beheerder van het VON-bureau, kan niet aanwezig zijn.
- De VON en de Sectie Nederlands van Levende Talen hebben een brief over de Basisvorming opgesteld.

4 Vergadering met VON-kader over de verenigingsproblematiek

De situatie die tot de betreffende bijeenkomst heeft geleid wordt toegelicht. Opheffen van de vereniging vond men niet opportuun: men vond dat periodes van geringere activiteit geaccepteerd moesten worden. Daarnaast bleek bij inventarisatie dat flink wat belangen die door iedereen de moeite waard werden gevonden, niet behartigd zouden worden als de VON zou ophouden een vereniging te zijn. De VON wordt samen met Levende Talen regelmatig benaderd als representatieve veldorganisatie. In het verleden hebben we onder meer bereikt dat het eindexamen Nederlands geen meerkeuzetoets bevat. Nu ligt er weer een taak voor de VON als er eindtermen voor de Basisvorming geformuleerd moeten worden. Het is zaak de leden ervan te doordringen dat de VON — en dus de leden — in dit soort zaken wat nieuw elan moet laten zien.

Besproken wordt of er een brief naar de leden en de media moet gaan waarin duidelijk wordt gemaakt waarom de VON ook nu belangrijk is (dat was voorgesteld op de kadervergadering), of dat er in

een eventueel 'hoofdartikel' in *Moer* een kritische schets van de stand van zaken wordt gegeven. Met name de kritische deelname van VON-leden aan het formuleren van eindtermen veronderstelt een grotere groep betrokken VON-leden. Een brief veronderstelt dat de leden ook enige activiteit geboden wordt. Een hoofdartikel lijkt geschikt om een denkproces op gang te brengen. Het bestuur bekijkt wat handig en haalbaar is.

5 *Voorstel verandering statuten*

De voorgestelde veranderingen (zie *Moer* 1987/2) worden besproken. Op de volgende ledenvergadering zal een definitief besluit over de wijzigingen worden genomen. Het bestuur zal de voorgestelde wijzigingen in de formuleringen verwerken.

6 *Voorstel verandering huishoudelijk reglement* Hiervoor geldt hetzelfde.

7 *Financiën*

Emile Nielen deelt de jaarrekening van 1986, de balans per 1 januari 1987 en de begroting voor 1987 uit. Die worden besproken. De produktiekosten van *Moer* zijn verhoudingsgewijs misschien hoog als je ze vergelijkt met wat er aan verenigingsactiviteiten wordt uitgegeven. Daarover discussiëren heeft echter weinig zin als het geld voor activiteiten niet echt nodig is omdat er weinig activiteiten zijn.

Het ledenaantal daalt al enige jaren met ongeveer 7% per jaar.

8 *Moer*

Addie Gerritsen constateert dat de *Moer*-redactie met het vertrek van Michael Elias een vrouwencollectief is geworden.

Eind september verschijnt een themanummer over schoolonderzoeken onder redactie van Ans Buys. Er staat voor volgend jaar een themanummer over Basisvorming op stapel. Misschien komt er op initiatief van Steven ten Brinke een nummer over vredesonderwijs en verder denkt men nog aan een nummer over vrij schrijven.

Wat betreft de uitgangspunten van de redactie: Artikelen moeten fundamenteel en praktisch zijn. De redactie staat achter de in overleg met het bestuur opgestelde Beleidsnota. Als er aanmerkingen zijn over het redactiebeleid dan kan het bestuur daarover pas in overleg met de redactie treden nadat de ledenvergadering daartoe opdracht heeft gegeven: De redactie heeft haar eigen verantwoordelijkheid.

9 *CEVO*

Lidy Bultje is vertegenwoordigster van de VON in de CEVO die de lbo/mavo-examens vaststelt. In de CEVO zijn recent nogal wat botsingen met de staatssecretaris geweest over de 70/30-verhouding: Sinds vorig jaar moet 70% van de examenvragen uit meerkeuzevragen bestaan, 30% uit open vragen.

Unaniem protest van de commissie heeft niets geholpen.

Ook heeft de commissie bij de staatssecretaris aangedrongen op functionele schrijfpodrachten in het eindexamen mavo en lbo-c. Daarop volgde eveneens een afwijzing. Nu bestaat het examen uit het traditionele opstel of de functionele schrijfpodracht. Er wordt dus een keuze geboden, waarbij de laatstgenoemde opdracht blijkt aan te slaan.

De vraag wordt opgeworpen of het negeren van dergelijke adviezen voor de VON geen aanleiding zou moeten zijn om haar vertegenwoordigster in de CEVO terug te trekken, zodat niet gezegd kan worden dat 'de docenten' aan dit soort toestanden meewerken. Als alternatief actiemiddel wordt voorgesteld om oude beleidsnota's na te pluizen op beleidsvoornemens met betrekking tot eindexamens. Mocht dat iets opleveren dan zou je de staatssecretaris kunnen confronteren met eventuele discrepanties tussen voornemens en werkelijk beleid. Dat zou tot bij de rechter uitgevochten kunnen worden.

Voorlopig wordt tot het laatste actiemiddel besloten. Emile Nielen legt contact met de Vereniging voor Onderwijsrecht. In de najaarsvergadering komen we hierop terug.

Het lijkt interessant dat Lidy in VON-info regelmatig iets van haar werkzaamheden laat horen, eventueel in interviewvorm.

10 *VALO-M*

Resy Delnoy licht toe wat er op het ogenblik aan de orde is in de VALO-M. Binnenkort verschijnt een nota over moedertaalonderwijs en basisvorming.

11 *De Maatschap*

Doel van de Maatschap, waarin onder meer de Sectie Nederlands van Levende Talen en de Vereniging van Vakdidactici Nederlands naast de VON participeren, is het stimuleren en coördineren van vakdidactisch onderzoek. Als Emile Nielen weggaat moet er een nieuwe VON-vertegenwoordiger worden gevonden.

12 *Afscheid Emile Nielen als VON-penningmeester*

Gerrit neemt afscheid van Emile die voor drie jaar in Indonesië gaat werken. Zijn relativiseringsvermogen en zijn voortvarende aanpak worden geroemd. Een aantal jaren geleden heeft hij orde op de wat rommelige financiële zaken van de VON gesteld.

13 *De eventuele installatie van een aantal nieuwe bestuursleden*

Het lijkt erop dat het inschakelen van het VON-kader succes heeft gehad: Wel vijf of zes mensen denken erover om tot het VON-bestuur toe te treden. Er is ook een nieuwe penningmeester: Herman Meddens. Installatie van nieuwe bestuursleden is nu nog niet mogelijk. Afgesproken wordt dat op een

vergadering van bestuur en kandidaten wat uitgebreider met elkaar en met de VON kennisgemaakt zal worden.

14 Rondvraag

- Kan er geen VON-Indonesië worden opgericht?
- De ledenvergadering in oktober moet niet aansluiten bij de najaarsvakantie.

Hella Kroon

VON-ledenvergadering: middagprogramma
(zie ook de aankondiging op de achterzijde!)

De VON en het sluipend gevecht over centraal-schriftelijke examens, peilingsonderzoeken en eindtermen voor moedertaalonderwijs: een bedreiging!

Zoals elk jaar in de maand mei lieten ook dit keer de kranten zich niet onbetuigd in de discussie over de 'kwaliteit' — een modewoord waarachter je vandaag de dag de gruwelijkste onderwijsplannen kunt verbergen — van de eindexamens. Aardig leek de serie in *NRC/Handelsblad*: bekende Nederlanders, nu eens niet 'van radio en tv', maar uit 'de hogeculturele elite', mochten een examen maken en op hun ervaringen reflecteren. Dat leverde natuurlijk een hoop gemopper op; niks nieuws: onderwijs vormt altijd al een makkelijke prooi voor cultuurcritici.

Wat echter in bijna alle bijdragen opviel:

- alleen havo/vwo-examens zijn de moeite van het bespreken waard;
- vooral de mensen die de 'talen-examens' mochten maken, gaven blijk van een authentieke verbazing dat de examens eruit zien, zoals ze eruit zien. (Kennelijk vergeten dat we een CITO hebben, waar 'kwalitatief hoogwaardige' toetsconstructeurs werken. 'Je moet er wel bijblijven', zou Wim Kan gezegd hebben.)

De klap op de vuurpijl kwam van staatssecretaris Ginjaar-Maas; zij mocht als laatste haar lichtje van onder de departementale korenmaat halen. (Hoor en wederhoor heet dat; wel de 'autoriteit' als laatste, dan is de discussie meteen gesloten.) Ze deelde mee dat ze zich de kritiek op de kwaliteit van het taalgebruik zou aantrekken. 'Laat ze eerst eens naar de leesbaarheid van haar circulaire kijken', denk je dan. 'Daar heeft ze voorlopig d'r handen vol aan.' Maar dat is bijzaak. Want wat antwoordt mevrouw de staatssecretaris op de kritiek, dat je van de examens veel kunt zeggen, maar niet dat ze, bijvoorbeeld, iets laten zien van de taalvaardigheid van de kandidaten, althans niet aan 'normale' mensen, als we de toetsconstructeurs even uitsluiten?

'Daar kan ik niets aan doen', zegt ze, 'dat willen de docenten zelf zo.'

Daar vallen je de schoenen toch even bij uit! Niet de CITO wil dat zo — kom nou, die voeren alleen uit, wat docenten willen! — niet het Departement, niet de Inspectie en wie er nog meer in de CEVO zitten. Nee, de docenten willen dat en die hebben het laatste woord. De VON zit met één mens in een CEVO-groepje en dat betekent volgens de staatssecretaris dat VON'ners:

- m.c.-vragen willen bij tekstverklaren en liefst steeds meer;
- C- en D-niveaus te onderscheiden vinden bij Nederlands, ook al blijkt dat in hun praktijk niet;
- functionele schrijfvaardigheidstoetsen prima vinden (weliswaar alleen voor de 'domoren' van mavo/lbo, maar wie daarop let, is een kniesoor!).

De vrees lijkt gewettigd dat de staatssecretaris bijna zestien jaargangen van *Moer* nog ongeopend op haar departement heeft liggen. Anders kan ze zoiets toch niet zonder blikken of blozen beweren?

Voordat ze over een paar maanden roept dat VON'ners ook dol zijn op *peilingsonderzoeken* en (*selectieve*) *eindtermen*, moet de VON maar weer eens duchtig van zich doen spreken. Zonder dat gaat het kennelijk niet bij deze staatssecretaris. Van daar dat op het thematisch deel van de ledenvergadering *de examens Nederlands 1987* aan een kritisch onderzoek onderworpen worden.

Ze zullen tenminste getoetst worden aan:

- de standpunten van de VON over toetsen en examens;
- de pretenties van de overheid en de toetsconstructeurs;
- de praktijkproblemen van VON'ners.

Tenslotte moet de ledenvergadering zich dan maar eens buigen over de vraag of de VON zich nog langer in de CEVO-fuik van de staatssecretaris wil laten vangen.

Let op

- 1 Als je concrete problemen hebt ervaren met het examen Nederlands 1987, meld die dan bij Gerit Reitsma, dan kunnen ze een plaats krijgen in de discussie.
- 2 Als je op de ledenvergadering mee wilt discussiëren, vraag dan van tevoren het informatiemapje aan bij het bureau.

En kom!!

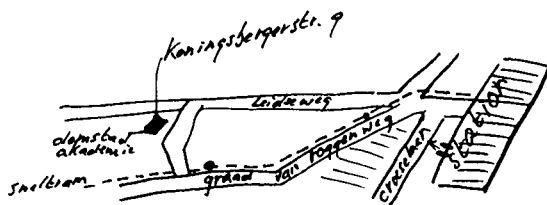
Jan Sturm

VON-ledenvergadering

Datum: 14 november 1987.

Plaats: Domstadacademie, Koningsbergerstraat 9, Utrecht.

De Domstadacademie ligt op 9 minuten loop-afstand van de achteruitgang van het station Utrecht.

Steek de Croeselaan over en ga naar rechts. Na 50 m linksaf de Graad van Roggenweg op. Bij de eerste tramhalte oversteken en de Koningsbergerstraat inlopen. De Domstadacademie ligt aan de linkerkant.

Graag van tevoren opgave van deelname bij het VON-bureau.

De vergaderstukken worden u dan toegestuurd.

10.30 — 11.00 uur:
Aankomst en koffie

11.00 — 12.30 uur:

Opening

Mededelingen

Verslag vergadering 23 mei 1987

Stemming wijzigingsvoorstel Statuten
(zie Moer 1987/2)

Stemming wijzigingsvoorstel
Huishoudelijk Reglement (idem)

Moer

VALO-M

Verkiezing en installatie nieuwe
bestuursleden

Financiën

De Maatschap

CEVO

Rondvraag en sluiting

12.30 — 13.30 uur:
Lunch

**Na de middag wordt de examen-
problematiek besproken.**

INTERKOM is nu een boek!

Het boek *Interkom* is in augustus van dit jaar verschenen.

Wie f 17,— overmaakt op gironummer 42 65 736 van Uitgeverij Pendoor, Rapenburg 33, Amsterdam, onder vermelding van 'Interkom', krijgt het zo spoedig mogelijk thuisgestuurd.

Stichting Uitgeverij Pendoor

Rapenburg 33, 1011 TV Amsterdam

tel. 020 — 27 94 97 / 32 06 58